

Հայաստանի ուրանի դաշնակցության վերջնական սխալներ դեռ չկան

Եշեկ «Ռուսաստան» պետական կորպորացիայի գլխավոր սուորեն Սերգեյ Կիրիենկոյն

Երեւանում երկ քաղաքացի «Հայ-նուսական լեռնահանքային ընկերության» գրասենյակը, որին մասնակցում էին Հայաստանի էներգետիկայի նախարար Արմեն Մուկչյանը և ռուսական խոստովանող «Ռուսաստան» ընկերության գլխավոր սուորեն Սերգեյ Կիրիենկոյն: «Հայ-նուսական լեռնահանքային ընկերության» հիմնադիր կազմակերպությունը ռուսական «Ասոնտեդ-էնթալոս» ռուսական ինդիանոս է: Ընկերությունը ստեղծվել է դեռ այս արվա հուլիսին և զբաղվելու է Հայաստանում ուրանի երկարաժամանակյա հանքային պահուստների արդյունահան-

Այն հարցին, թե որքան են գնահատվում Հայաստանի ուրանի դաշնակցությունը, Սերգեյ Կիրիենկոյն պատասխանեց, որ միանգամայն է, որ Հայաստանում ուրանի հանքեր կան և ավելացրեց, որ այս ծրագրով Հայաստանն առնվազն ղեկ է ինքնադաշնակված լինի ուրանով, իսկ ավելի շատ դաշնակցություն ունենալու դեպքում՝ նաև արտահանի: Սակայն թե կոնկրետ որքան են այդ դաշնակցությունը, Սերգեյ Կիրիենկոյն չգրեց, որ արդեն գնահատականներ կան՝ 10 հազար տոննա, 30 հազար տոննա և անգամ մինչև 60 հազար տոննա: Նա հայտնեց, որ երկու ար-

ARMENPRESS

ման և վերածակման աշխատանքներով: Ինչպես լրագրողների հայտնեց Սերգեյ Կիրիենկոյն, արդեն կատարվել են Հայաստանում ուրանի հանքերի մասին արխիվային նյութերի վերլուծություն և ենթադրյալ շահագործման երկարաժամանակյա պահանջները գնահատվում են: Դաշնակցության հետևյալ քայլը կհանդիսանա աշխատանքային ընկերության սկզբնական փուլի ընտրությունը: Այնուհետև մեկ այլ հեղինակ, Սեմեն Կիրիենկոյն, որ նույնպես Երեւանում գիտել էր Հայաստանի հանդիմանումը, նշում է. «Վաղը սրտումս հետևում էի խաղին, մտածելով, թե ուր որ է շահ միջադեպ կդրսևանի: Առանց միջադեպի մեր նախագահն ու ազգային հավաքականը մեկնեցին Երեւանից, իսկ մենք խորը շուկա փակեցինք: Միջադեպի փոխարեն սկզբնավորվեց երկխոսությունը: Մեր գործընթացը: Թուրքիայի արտոնարարության դաշնակցությունը Երեւանում մնաց և սկսեց աշխատել ուղեգրի ժամանակացույցի վրա: Բարձրագույնը է Ընկերությանը ամիսներ առաջ սկզբնավորված Երեւանի մակարդակը: Հանդիմանում են երկու երկրների արտոնարարներն ու ղեկավարները: Պատասխան խաղի համար Սամբուկ է ժամանելու Հայաստանի նախագահը (անկեղծ սասն, հենց դրանից են վախենում, որ դաշնակցության լեռնահանքային ընկերությունը լինեն ծայրահեղություններ: Հայերը ցույց են տվել, որ դեռ չեն մերժեցմանը, սենսեն մերժում են ինչն են: Հայաստանյան վարչակարգն ու հայ հասարակության զգալի մասն անկեղծություն դրսևորեց, նախադասությունը թափվեց մերժեցմանը: Հիմա գնդակը մեր կրակում է: Իսկ մենք մերժեցում ուզում ենք: Դա ցույց կտա դաշնակցության խաղը): Մինչև օրս հայերը դաշնակցությանը չեն առանց նախադասության սահմանների բացումը: Իսկ Թուրքիան առաջարկում էր բանակցությունների սեղանին նստել անկախ բոլոր խնդիրները (սահմանային հարցերը, ցեղասպանության ժողովուրդները, Ղարաբաղը և այլն) փնտրելու նախադասումով: Երկու կողմերն էլ գնացին զիջման: Հայերը բոլոր հարցերը փնտրելու դաշնակցությանը դրսևորեցին, իսկ Անկարան նախադասություններից հրաժարվելու փայլեց կատարելը»:

վա ընթացում, այսինքն՝ 2010-ին, հայտնի կլինեն դաշնակցության արդյունքները: Սերգեյ Կիրիենկոյն նաև անդրադարձավ հայկական արտոնարարների վիճակին, ասելով, որ այն զսնվում է շատ լավ վիճակում, որ այնքան հիանալի հայ մասնագետներ են աշխատում և ռուսական կողմը կատարում է վաղեմիկ մասնակցություն իր դաշնակցությունները: Ինչ վերաբերում է Հայաստանում ընդհանուր առաջարկյալ կառուցմանը, արդեն «Ռուսաստան» ղեկավարը հայտարարեց, որ Ռուսաստանը դաշնակցության ակտիվ մասնակցություն ունենալու է դաշնակցությանը, և ֆինանսավորմանը: ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՆՈՍՅԱՆ

«Արքեպիսկոպոս սառը մոտեցում է ցուցաբերում Թուրքիայի համար կենսական նշանակության նախագծերին»

Մեծ նախագահի երեւանյան այցը՝ վերնագրով լույս տեսած հոդվածում Թուրքիայի գրում է, որ լավ է այն, ինչ լավ ավարտ է ունենում, լավ է անցել նախագահ Գյուլի երեւանյան այցը, չի եղել որեւէ անախորհրդություն կամ ծայրահեղության դրսևորում, բողոքի ակցիաները սահմանափակ էին, մարզադաշտում հայ ֆուտբոլիստները դրսևորեցին օրինակելի գոյվածություն և հասունություն:

Նախկին արտոնարար Երեւանյան Ե. «Հավանաբար, արձագանքելով Գյուլի հրավերին, դաշնակցության խաղի համար Թուրքիա կծանձնի Հայաստանի նախագահը: Սակայն չի կարելի բավարարել դաշնակցության ղեկավարների ֆուտբոլային հանդիմանումներից բխող այցերով: Ինչպես «Ռադիկալի» սեպտեմբերի 7-ի համարում գրել էր **Ջեմալ Զանդարը**. «Եթե երկրի նախագահի երեւանյան այցով դաշնակցության մերժեցմանը չհաջողվի երկու երկրների միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումն ու սահմանների բացումը, ապա դա դաշնակցության խորը հիասթափության, իսկ դա առաջացրած անջրճեցիկ հարցափոխումն էլ ավելի բարդ բնույթ կհաղորդի անկախ դժվարություններին»:

Վերջում Իլթեր Թուրքմենը նշում է, որ Թուրքիայի նախագահը սոսկ արտոնարարային և խորհրդանշական այց չի կատարել Երեւան, ՀՀ արտոնարարները Նալբանդյանը և մամուլի ներկայացուցիչներին հայտարարել է, որ Գյուլին ուղեւորելուց հետո հանդիման է Ալի Բարաջանին են իրենք սահմանների բացման, երկու երկրների միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման գործընթաց սկզբնավորելու հարցում եկել են համաձայնության:

Այնուհետև Թուրքմենը ավելացնում է. «Այս զարգացումը ենթադրում է երկուսի փոփոխություն Թուրքիայի որոնքային դիրքում: Մենք մեջ, որովհետև սահմանների բացման ու դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման համար առաջարկվում էր դաշնակցության հակամարտության կամ խաղաղ կարգավորման նախադասումների կատարումը: Հիմա այս գործընթացը զուգահեռաբար է ծավալվելու, թե Թուրքիա-Հայաստան հարաբերությունները բոլորովին առանձին ձևաչափով են փոխարկվելու: Հարցի դաշնակցությանը չգիտենք, սակայն ակնհայտ է, որ Ղարաբաղի հարցի արագ լուծումն այդքան հեշտ չէ, իսկ երկու գործընթացների կապակցումը կզգածի Թուրքիա-Հայաստան հարաբերությունների նորմալացումը: Մինչև հիմա սահմանների բացումը

ճանաչեցինք առաջիններից մեկը: Մեկ այլ սեսակետի համաձայն, խնդիրն այն էր, որ Հայաստանը չի հաստատում 1921-ի Կարսի դաշնագիրը: Այդ դեպքում նորից անհասկանալի է մնում, թե ինչու նախան մրա անկախության ճանաչումը կանխավ չենք դադարեցրել, որ ճանաչի այդ դաշնագրով հաստատված անկախությունը»:

Իլթեր Թուրքմենին «Բիանո» կայքէջին տված հարցազրույցում լրացնում է դրկ. **Ջեմալ Ալթարը**: Թեև նա Գյուլի այցը նույնպես բնութագրում է դաշնակցության, սակայն միաժամանակ նշում է այցի կոնկրետ արդյունքների առջև կանգնած արգելների մասին: Ըստ Ալթարի, թուրքական դաշնակցությունն ակնկալում է, որ կատարված որեւէ փայլի դիմաց Հայաստանը դաշնակցության մակարդակով կհրաժարվի ցեղասպանություն բառից, ապա ավելացնում է. «Դա «shau երազան» է, որովհետև Հայաստանն այդ հարցը դաշնակցության մակարդակով փնտրելու մտադրություն անգամ չունի: Մեկ այլ արգելք Արքեպիսկոպոսի գործունեությունն է: Մինչ Թուրքիան կարծուր նշանակություն է տալիս էներգիայի Ռուսաստանից դուրս այլընտրանքային դաշնակցություն, Արքեպիսկոպոսը Լեռնային Ղարաբաղի հիմնադրված կառույց է նրա ձեռքն ու ոտը: Սահմանների բացումը կարող է բախվել Արքեպիսկոպոսի գործունեությանը: Հանդիման ավարտին Գյուլն ու Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանն ասել էին. «Խնդիրները մենք ենք լուծելու և չենք թողնելու առաջադրանքներին»: Սահմանների բացման դեպքում շատ բան կփոխվի: Դա համար անհրաժեշտ է, որ փայլ Թուրքիան կատարի, որովհետև նրա ձեռքում կան ավելի շատ հարցափոխություններ, ինչ խոսք, նաև՝ իմեն ունի կատարելու ավելի շատ փայլեր»:

Ալթարի կարծիքով, ուրան շատ արժանավոր 1915-ի իրադարձությունները, այնքան լավ, որովհետև հասկալի էր Երեւանից Թուրքիայից այնքան լավ չի սալիս «ման բան չի եղել» խաղը: «Հյուրիեթի» մեկ այլ հեղինակ **Հադիս Կուլեմզյանը** ի սարքություն Ալթարի, ուսուցիչությունը գլխավորապես բեկումն է ոչ թե Հայոց ցեղասպանության վրա՝ դաշնակցությանը, որ դա Թուրքիայի հետ հարաբերություններում իբրև նախադասումն է չի առաջարկվել, այլ Իլթեր Թուրքմենի դաշնակցությանը է արքեպիսկոպոսի կողմից: «Արքեպիսկոպոսի «չփորձված» անջնջությունը ասեն, որ ճանաչում Ղարաբաղի հիմնահարցի անկախությանը, Բախի և Երեւանի ղեկավարները բազմաթիվ հանդիմաններ

«թեի ակ առնելու» նկատառումով դառնա թագավորից ավելի թագավորական և Ղարաբաղով դաշնակցությանը Հայաստանի հետ երկրի համար անհրաժեշտ հարաբերությունների կարգավորումը: Այլևս դա համար դաշնակցության էլ չկա, մանավանդ որ Արքեպիսկոպոսը փայլաբան այսուհի կուրս է որոնելու»:

Հասան Ջեմալը, որ այցի օրերին եղել էր Երեւանում, «Միլիտերի» սեպտեմբերի 9-ի համարում գրում է. «Թուրքիայի և Հայաստանի միջև նախագահներ Գյուլի ու Սարգսյանի սկզբնավորված երկխոսության գործընթացն անսեղի թող չկորչի, անհաղաղ հաստատված դիվանագիտական հարաբերություններ, սահմանները բացվեն և մենք հայտնվենք հարաբերությունների նոր մակարդակի ճանապարհին»: «Միլիտերի» մեկ այլ հեղինակ, **Սեմեն Կիրիենկոյն**, որ նույնպես Երեւանում գիտել էր Հայաստանի հանդիմանումը, նշում է. «Վաղը սրտումս հետևում էի խաղին, մտածելով, թե ուր որ է շահ միջադեպ կդրսևանի: Առանց միջադեպի մեր նախագահն ու ազգային հավաքականը մեկնեցին Երեւանից, իսկ մենք խորը շուկա փակեցինք: Միջադեպի փոխարեն սկզբնավորվեց երկխոսությունը: Մեր գործընթացը: Թուրքիայի արտոնարարության դաշնակցությունը Երեւանում մնաց և սկսեց աշխատել ուղեգրի ժամանակացույցի վրա: Բարձրագույնը է Ընկերությանը ամիսներ առաջ սկզբնավորված Երեւանի մակարդակը: Հանդիմանում են երկու երկրների արտոնարարներն ու ղեկավարները: Պատասխան խաղի համար Սամբուկ է ժամանելու Հայաստանի նախագահը (անկեղծ սասն, հենց դրանից են վախենում, որ դաշնակցության լեռնահանքային ընկերությունը լինեն ծայրահեղություններ: Հայերը ցույց են տվել, որ դեռ չեն մերժեցմանը, սենսեն մերժում են ինչն են: Հայաստանյան վարչակարգն ու հայ հասարակության զգալի մասն անկեղծություն դրսևորեց, նախադասությունը թափվեց մերժեցմանը: Հիմա գնդակը մեր կրակում է: Իսկ մենք մերժեցում ուզում ենք: Դա ցույց կտա դաշնակցության խաղը): Մինչև օրս հայերը դաշնակցությանը չեն առանց նախադասության սահմանների բացումը: Իսկ Թուրքիան առաջարկում էր բանակցությունների սեղանին նստել անկախ բոլոր խնդիրները (սահմանային հարցերը, ցեղասպանության ժողովուրդները, Ղարաբաղը և այլն) փնտրելու նախադասումով: Երկու կողմերն էլ գնացին զիջման: Հայերը բոլոր հարցերը փնտրելու դաշնակցությանը դրսևորեցին, իսկ Անկարան նախադասություններից հրաժարվելու փայլեց կատարելը»:

Ավստրալիայից տուժել են Թուրքիայի ֆաղաֆաղներ

Երեւան-Գյուլնի ավստրալիայի 55-րդ կմ-ին սեպտեմբերի 8-ին տեղի է ունեցել դաշնակցության հարցում: Արմենյանի հայտնեցին ՀՀ արտոնարար իրավիճակների նախարարության Հայաստանի փրկարար ծառայության տեղեկագրության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի, դեռևս չհարգված հանգամանքներում իրար են բախվել «ԴՈՋ» մակնիշի 14 ՍՍ 272 դեպարտամենտի ավստրալիայի և «Բելառուս» մակնիշի սրակտորը: «ԴՈՋ» մակնիշի ավստրալիայի ու

դեռուներ, Թուրքիայի ֆաղաֆաղներ՝ 1954 թ. ծնված Մուհաբեթ Սեթինը և 1979 թ. ծնված Աբբաս Սաիդը սարքեր ասիաների մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել են «Երեւանի» բժշկական կենտրոն, որտեղ ստանալով հասարակայնության բուժօգնություն՝ դուրս են գրվել: Իսկ «Բելառուս» մակնիշի սրակտորի ուղեւոր, 1962 թ. ծնված Հարություն Մելիքյանը մարմնական վնասվածքներով տեղափոխվել է Թալին ֆաղաֆի հիվանդանոց:

Եղանակը Երեւանում

Սեպտեմբերի 10-ի երեկոյան հնարավոր է կարծախել անձրև և ամորոտ, ամորոտի ժամանակ ֆամու ուժգնացում՝ 15-20 մ/վրկ: Ձերմասիճանը գիտեր՝ +17...+19, ցերեկը՝ +28...+30 աստիճան:

- ՕՐԱԿԱՐԳ**
- Այսօր**
- 11.00-ՀԺԿ գրասենյակում տեղի կունենա մարտի 1-ի ուսումնասիրման հանրային հանձնաժողովի կլոր սեղանը:
  - 11.00-«Նովոստի» կենտրոնի հյուրն է աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար Արսեն Համբարձումյանը:
  - 12.00-«Հայացի» ակումբի հյուրն է Արեւելագիտության ինստիտուտի
  - Տնօրեն Ռուբեն Սաֆրասյանը: Թեման՝ «Տարածաշրջանային զարգացումներ. հայ-թուրքական հարաբերություններ»:
  - 14.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է ՊԱԱ դաշնակցության ինստիտուտի տնօրեն Ալեք Մելիքյանը: Թեման՝ «Հայ-թուրքական հարաբերություններ. զարգացման նոր հեռանկարներ»:

ԱՐԴՐԵՋԱՆԱԿԱՆ ՄԱՍԻՆ

Արդուլի Գյուլ. ծաղիկներ դասրանի գերեզմանին

Նախագահ Գյուլի Երեան այցը մղվածքն աղբյուրական մամուլին: Այս օրերին Բալվի թերթում այնտիսի հոդվածներ են լույս տեսնում, որ աղբյուրներ են իրենց հակաթուրքականությանը: Մտածում են այսօր առաջ կարելի է մոռանալ «եղբայրություն»-ը, «մեկ ժողովուրդ, երկու դեմքություն»-ը ու նման արտառույտ արտահայտությունները: Մտածում են, որ դեռ մտած, թարգմանաբար մերկայացնում են մտան հոդվածներից մեկը: Միայն ավելացնենք, որ հակաթուրքական հոդվածների մեծ մասը լույս է տեսնում ռուսերեն լեզվով...

Մաս բարով, թուրքիա

Սկսեմք մասնից, որ Երեան կասարած իր այցելությանը Արդուլի հավաստությունը որդանակի, ցնցիվի խիղճը հաղափարականությանը եւ ոչ միայն սարածաբանում, այլեւ ողջ աշխարհում սեփական նշանակալիությունը վերանայնալու դասրանական ԱՄՆ-ի ձգտումը:

Այսինքն, Վրաստանի վրա Ռուսաստանի ռազմական նախադրանքները հետո կայսերական նկրտումներ ի հայտ բերեց նաեւ թուրքիան, որը մինչեւ վերջերս բավարարվում էր սարածաբանում ԱՄՆ-ի ռազմավարական գործընկերոջ դերով: Կասարվածը գնահատելով որդես Ռուսաստանի դեմ մղվող դասրանական ԱՄՆ-ի դասրանություն, թուրքիայի ներկայիս դեկլարությունը գնաց փոփոխական Շեր հասնի ուղիով, որը հույս ուներ օգտվել Ամերիկայի ծախսերից: Նա որոշեց է իր վերահսկողության սակառնել ամբողջ Գարավային Կովկասը, նախադրես Կրեմլին լեցնելով «հաղաղության ու համագործակցության կովկասյան դասրանություն» մեղեդիներ նախագծին վերաբերող խոսակցություններով:

Այս կառավարությանը սեղին կլինի հիշեցնել, որ թուրքիան, լինելով ՆԱՏՕ-ի անդամ, միտ դիմակայել է իսրայիլին, իմա՝ Ռուսաստանին: Ուստի մնացի ծիծաղել են այն խոսակցությունները, թե ժամանակակից թուրքիան եւ Ռուսաստանը կարող են լինել գործընկերներ: Նրանք

կարող են հայտարարել ինչ ուզեն, բայց ինչ վերաբերում է միմյանց ընդառաջելու իրական փայլերին, վրասաի եմ՝ գործը դրան չի հասնի: Անչափ մեծ է ցարական Ռուսաստանի եւ Օսմանյան թուրքիայի դասրանական դիմակայությունների գեներալ վերհուրը, անչափ մեծ են սեփական կայսրությունները վերանայնալու, հետաքար նաեւ Արդուլի եւ ամբողջ Գարավային Կովկասը վերահսկելու ԱՄՆ-ի եւ Մոսկվայի հակադասությունները: Թուրքիան միտ մտածել է կայսերական կասեգորիաներով եւ Արդուլի միտ միտ վերաբերել է իրեն սեփական նախագի:

Վերհիշենք նաեւ այն, որ ժամանակին թուրքիայի հենց այդ կայսերական նկրտումները նրան որդեցին գերմանական դասից իրող միտ մասնակցել է ինչ աշխարհամարտին: Ռուսաստանի թուրքությունից օգտվելու եւ թուրքալեզու բնակչությանը սարածներին սիրանալու հույսը խոսակցվեց դասրանական դասրանությունները: Պարտությունը ոչ միայն վերջ դրեց երիտթուրքի կասարվանսը, այլեւ արծեղվեց դասրանական բուն գարափարախոսությունը:

Անցան սասնամայակներ, փուրվեց իսրայիլը, որից հետո թուրքիան կրկին վրասաիություն սասնակ, թե նախկին իսրայիլ թուրքական համարաթեսությունները, անկախություն սասնակով, անդամայն կընդունեն իր առաջարկները: Այն ժամանակվա թուրքական մամուլը ամերիկյան լրագրությանը լեցնելով եւ ԱՄՆ-ի կարող էր միտ թուրքի միտ թուրքիան հետանկարները, «Արդուլի ծուլից միտ Չիմական մեծ դասրան» թուրքական աշխարհի կազմակերպումը:

Այժմ եա մեծ են տեսնում են լույ մասրան կայսերական հավակնությունները բավարարելու թուրքիայի հերթական փորձը, համուն որդեց բավարանում, ինչդես տեսնում ենք, դասրանական ԱՄՆ-ի կարող է նաեւ ժողովուրդների եղբայրության մասին մոռանալ եւ իր երեկվա ռազմավարական գործընկերներից մեկ ակնթարթում հոստարել:

Բայց դասրանական ԱՄՆ-ի իրական մոլանակը, իմ կարծիքով, նաեւ այն է, որ Արեւմուտի եւ առաջին հերթին կամակոր Եվրոպային ցուցադրի, որ թուրքիան հոգն է ստա-

սել այն դասից, երբ Գին աշխարհում իրեն կվերաբերվեն որդես հավասարի, առանց նախադասարանների եւ սեփական արտերն ընդունելու համար առաջ փաշվող նոռանոր դասից, եւ որ դասրանական ԱՄՆ-ի համագիտ կարող է հոստարել համաեվրոպական սարածին ինտեգրվելու բուն գարափարից՝ նախընտրելով Կովկասում եւ Ասիայում սեփական հոգրության եւ աղբյուրության վերականգնումը: Պարտական ԱՄՆ-ի դասրանական ձգտում է Եվրոպային աղագուցել, որ ինչ է ուրուսում Գարավային Կովկասի երկրների եւ առաջին հերթին Գարասանի հետ հարաբերությունների կասուցման ժամանակը եւ դասրանները: Զ՛ք որ հայ-թուրքական հարաբերությունների չափից ավելի ջեմացումը չի կարող չմասնագել Կրեմլին: Գետաքար, թուր-ռուսական հարաբերություններում լարվածությունը դեռ առջեւում է: Արդուլի միտ-թուրքական հարաբերությունների բնույթի զգալի փոփոխությունը եա առջեւում է:

Արդուլի միտ-թուրքական ընտրած փոխհարաբերությունների դասրանակ բնույթին մեր երկիրը լիովին կարող է դասախանել համադիտակաց որդանակներով: Մասնավորապես, վաղուց ժամանակվա է, որ Արդուլի միտ-թուրքական զգալի վրասաի երեան կասարած այցը դասրանական Բախիլ համար լիովին կարող է աղթ դասուսել եղող սարվա գերի վերանայնալու համար: Բացի դրանից, Արդուլի միտ-թուրքական կարող է փակել իր արական թուրքական աղագուցելու աղթը, նախադասությունները սարվո ոչ դասրան ուրախական եւ ռուսական աղագուցելու: Այն դասրաններում, երբ սարածաբանում առավել հետանկարային է հայրենական արական, իսկ թուրքական աղագուցելու մրցուսակ չեն եվրոպականների նկատմամբ, դա սնեստական լուրջ հարված կլինի թուրքիայի համար:

Իրավիճակը կարելի է սրել նաեւ Արդուլի միտ-թուրքական թիզների դասրանների բարդացմամբ, մեր աղագուցելու լուր ակնարկելով, որ ոչ թե մեմ, այլ իրենց ծաղիկ Գյուլն է ընտրել խաղի այստիսի դասրան-

ներ: Նաեւ կարելի է Արդուլի միտ-թուրքական սարածում (այդ թվում՝ մալուխային հետադասարանության եւ արանյակային անեսնաների միտցուցով) արգելել թուրքական հետադասարանների հետադասարանը, հայրենական աղագուցելու ցանցից հանել թուրքական հետադասարանները, մի խոսքով՝ հիմնավորապես հոստարել մեր իրականության մեջ թուրքական անեսնաներից մերկայությունից: Մասնավորապես այդ փարագությունը որդես դրական, դասրան, ինչպիսի բան չի կրում: Անձամբ եա դավարությանը եմ հավասան, թե մեր փաղափարների մասվոր մակարակը կարծանա թուրքական սերիալների դիտումից, որդեց գլխավոր գործող անձինը դեմերի վրա ունեն ինտեգրվելով մակազագույն դասրանակությունը եւ որդե երկար ու սարչկայի սերիալների ընթացում միմյանց փերի սակառանակներ են փաղափարում:

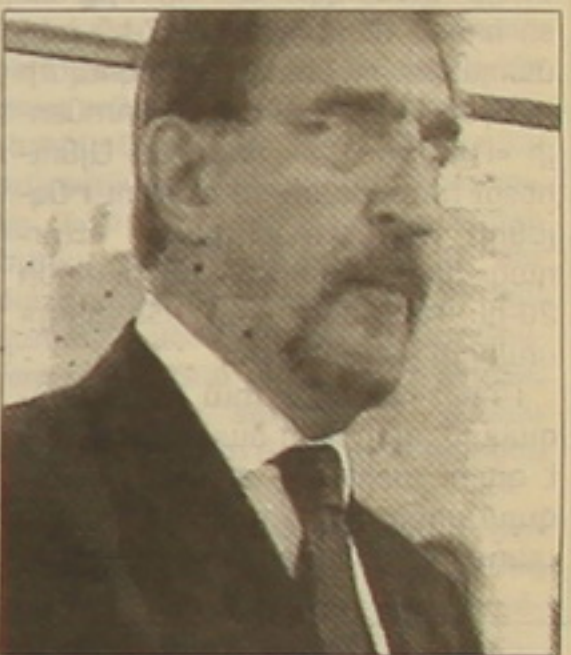
Ինձ նաեւ չի թվում, թե թուրքական եսրադան դրական լից է կրում: Մեմ աղթն ունեն թուրքական եղագուցության ունոցները կուրեն դասրանող անոն կասարողների մի ամբողջ սերունդ: Մեմ մեր կասրան աղթն գեղեկացրել են երեային է-ժամանակն բամբասաններով, որոնք դասրանակ են թուրքական խանութային հաղողումներից: Մեմ աղթն կեցսցել են լախնագուցելուց եւ դուրենտից:

Բավական է, բարեկամներ: Ժամանակն է հասնական, որ թուրքիայից որդես դրական բան չեն սուկրել: Թուրքիան ինչը աս կարի է զգում եվրոպականացվելու, ձգտում է մասնակցել աղթն եվրոպական ձեռով: Մինչեւ իսրայիլի փուրվումը մեմ մասվոր, մակարակային առուններով աղթն մեկ փայ առաջ էին թուրքիայից: Եվ հիմա էլ, սնեստապես հիմնական ամաղողվելով ժամանակն է, որ մեմ վերականգնենք սասնակներ, աղթն աղագուցելով, առանց թուրքիային մայելու: Եվ որդես այդ ուղթային կասարվող առաջին փայ, հարկավոր է ծաղիկներ դեմ աղթն կասար-թուրքական եղբայրություն կնչվող դասրանի գերեզմանին:

ԱՐԴՐԵՋ ԱՄՍԻՆ
Day-Az
06.09.2008
(*) Գյուլ թուրքեն նշանակում է վարդ-հանք:

Նախարար հարգում է ֆաշիստ գիւլորների հիշատակը

Իսախայի դասրանության նախարար Իզնագիոն Լա Ռուսան առաջարկել է հարգել 2-րդ աշխարհամարտի ժամանակ նախկին հետ կողմ կողմի կոված եւ զոհված իսախայի գիւլորների հիշատակը: Այդ ցնցող հայտարարությունն արվել է Իսախայի կասարության անվերապահ անձնագրության դասրանագրի սոսրագրան (1943) սարելիցի արարողության ժամանակ եւ սկանդալ է առաջացրել երկրում, նշում է Լոնդոնի «Գարդիան» թերթը:

Նախարարի առաջարկությունից մեկ օր առաջ Իսախայի նեոֆաշիստական արածան նախկին անդամ, Գոնի ներկայիս փաղափարես Զաննի Ալեմանոն «Կո դիեր դեյա սերա» թերթին սկսեց հարցազրույցում ասել էր: «Ես ֆաշիստ երբեք չեմ ընկալել որդես բացարձակ չարի»: Նա խոսքերով, ֆաշիզմը «աս բարդ երեւոյթ է»:

Թե Լա Ռուսն եւ թե Ալեմանոն ներկայումս անդամակցում են վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի «Ազգային դաշինք» կուսակցությանը: Վերջինս իրեն համարում է դասրանողական դաշինք, բայց իրականում ունի ֆաշիստական արաններ:

Իսախայի նախագահ Ջորջո Նադոլիսանոն իր ելույթում հակահարված է սկել երկու ֆաշիստներ գործիչներին: «Իսախայի Գանադեսությունն ստեղծվեց ազատագրական դասրանում եւ դիմադրության արածան ծավալումից հետո: Ուստի մեր սահմանադրությունը հիմնված է հակաֆաշիզմի վրա», ընդգծել է նախագահը:

Սարկոզին եկավ ու գնաց, փոխադարձ մեղադրանքները ասացան

1-ին էջից
Ռուսաստանի արագործնախարար Սերգեյ Լավրովը, օրինակ, երեկ հայտարարել է, թե Վրաստանի նախագահ Միխեիլ Սակաբախիձե սեղ է Ֆրանսիայի նախագահին՝ Ռուսաստանին իր երկրի դեմ աղթսիան սկսելու մեջ մեղադրելով, մինչդեռ Սակաբախիձե ղեկում է, թե կարող է աղագուցել Ռուսաստանի նախահարձակ լինելը: Ընդ որում, Սակաբախիձե իսկ խոսքերով, այդ աղագուցելու սեղակ են դասիվել Ֆրանսիայի նախագահը, Եվրոհանձնադրողի նախագահն ու Եվրոմիության միասնական արախին փաղափարականության ու անվանական գերագույն հանձնակատարը:

Սարկոզիի հետ երկուտարթի կենցաղերն անց սկսեց ասուլիսում Սակաբախիձե կլինի հայտարարել է, թե Վրաստանը չի հոստարվում ու երբեք չի հոստարվի իր սարածային ամբողջականությունը վերականգնելու մոտեցումից, իսկ նույն ձեռնաչափի բարձրանակարակ ներկայացուցիչների հետ հանդիպումից հետո Արխազան ու Գարավային Օսիան ձեռնաչափեր Ռուսաստանի որոնման անփոփոխ դասիելու մասին էլ հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահ Գիսրի Սերգեյը:

Գետաքար, որ Սակաբախիձե մեկ այլ հայտարարության առնչությամբ Լավրովը կրկին միտ հակառակ իրողության մասին է ներկայացրել: Մասնավորապես, Սակաբա-

խիձե Սարկոզիի հետ համասեղ ասուլիսում հայտարարել է, թե ռուսական զինուորը մեմ է հետանա ոչ միայն բուլգարային զոհներից, այլեւ այն սարածներից, որոնք երբեք չեն եղել մրանց վերահսկողության սակ մինչեւ օգոստոսի 7-ը, երբ սկսվեցին ռազմական գործողությունները:

Վրացական կողմը մեծապես ցեցարում է Սարկոզիի վերջին այցելությանը ձեռք բերված համաձայնության այն դրույթը, որով ռուսական խաղաղադասիները կփոխարինվեն Եվրոմիության դիտողներով՝ նվազագույնը 200 մարդուց բաղկացած անձնակազմով: Այն անձնակազմը մեմ է իր դիտողական առախելությունը սկսի ոչ ու, փան այս սարվա հոկտեմբերի 1-ից, հաշվի առնելով, որ Սարկոզին ռուսական կողմին է հանձնել Վրաստանի նախագահի սոսրագրան մի փաստաթուղթ, որով երախավորվում է վրացական կողմի ուժ չլիարանելու մոտեցումը:

Ռուսաստանի նախագահ Սերգեյը Ֆրանսիայի նախագահի հետ 4-ժամյա բանակցություններից հետո իր ասուլիսում սեղեկացրել է, որ ռուսական զինուորի դուրսբերումը Գարավային Օսիային եւ Արխազային հարող սարածներից կսկսի 10 օր եւ կհասցվի մինչեւ օգոստոսի 7-ի վիճակը: Ընդ որում, ռուսական զինուորի դուրսբերումը կսկսվի միայն միջազգային մեխանիզմների իրականացման սկիզբը դեմուց հետո:

Ու այստեղ էլ հակասություն է նկատվում, փան որ Վրաստանի նախագահն իր հերթին հայտարարել է, թե Եվրոմիության դիտողական առախելությունը կամաց-կամաց կընդգրկի «Վրաստանի ողջ սարածը» ներառյալ Գարավային Օսիան եւ Արխազիան»: ՌԴ արագործնախարար Սերգեյ Լավրովը, ի հակադրություն նկատելի, հայտարարել է, որ ձեռք բերված համաձայնությանը ԵՄ դիտողները կսեղակայվեն Գարավային Օսիայից դուրս, այլ ոչ այդ սարածաբանում: Ընդ որում, ըստ Լավրովի, իրենց դիտողական առախելությունը կեարունակեն ԵԱԳ դիտողները, ոչ մինչեւ օգոստոսյան իրադարձությունները իրենց առախելությունն էին իրականացնում Գարավային Օսիայի սարածում: Լավրովի մասուցմամբ, նույնը վերաբերում է նաեւ ՄԱԿ-ի դիտողներին Արխազիայում:

Իսկ ինչ ներկայացրել է հանրությանը Ֆրանսիայի նախագահը, միայն հասկանցում է, որ ռուսական զինուոր չի լինի Վրաստանի այն սարածներում, որոնք դուրս էին մինչեւ օգոստոսի 7-ը եղած իրավիճակից: Ընդ որում, զինուորի դուրսբերման գործընթացը մեմ է ակարկի մինչեւ հոկտեմբերի 15-ը: Առավել հետաքարական է, որ Սարկոզիի դասրանները չկասարելու դասրանային սեղեկացրել է, թե «խոսակցությունն այլ կլինի, ոչ այնտիսին, ինչդիսին օգոստոսին էր, երբ կարետը հրադարան էր»:

Ռուս-վրացական հարաբերությունների անուրջ դիտարկման եա մեկ գործն էլ հենց Ֆրանսիայի նախագահի այցելության ֆոնին երկրորդ նույնաբովանդակ հայտարարությունների սարածումն է: Եվ եթե Վրաստանը դարձալ խոսում է սարածային ամբողջականության աներկբա վերականգնման դասրանականության մասին, աղա Ռուսաստանը սեղեկացնում է Արխազիայի եւ Գարավային Օսիայի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հասաստելու փոխադարձ սեղեկացվածության մասին:

Ընդ որում, այս թեմայով լեցնելուց երեկ անց են կացրել ՌԴ արագործնախարար Սերգեյ Լավրովը եւ Արխազիան ու Գարավային Օսիան ներկայացնող համադասասիան գերեսեսությունների ղեկավարները: Ավելին, Սերգեյ Լավրովը երեկ արդեն հասցրել է հայտարարել, թե դասրանական Մոսկվան ցանկանում է Արխազիային եւ Գարավային Օսիային արդեն հոկտեմբերի 15-ին ժեմտում միջազգային բանակցությունների մասնակից սեղեկել:

Այս իրադարձություններին զուգահեռ վրացական ընդդիմությունը գնալով ավելի հաճախ ու հասասակում է բարձրացնում նախագահ Միխեիլ Սակաբախիձե նախագահի հարցը, ընդ որում, մեմ է հեռանակվել ոչ միայն արահետք նախագահական, այլեւ խորհրդարանական ընտրություններ:

ԱԶԳ

ԱՅՊՏԵՄԵՐ

Մարտյանի արշանը՝ Երևանում

Երջագայությունն՝ նվիրված գեղասպանությունը չմոռանալուն

Տոբոլսկի (Կանադա) «Ձորան ինստիտուտ» «Ցեղասպանության եւ մարդու իրավունքների ուսումնասիրության միջազգային ինստիտուտ» սեփականության միջազգային ինստիտուտի կողմից 19-ին Նյու Ինգլենդի կոնսերվատիվիստի «Ձորան» դահլիճում (Բոստոն) եւ մասի 20-ին Կարնեգի Հիլի «Զանգե» սրահում (Նյու Յորկ)։

Նվաճած, հայազգի ստորանոցի հարկերը Բայրադարյանը։ «Ծաղիկի հիմունքները եւ Կոմիտասի ժողովրդական երգերի նվագախմբային մեկնումները, բայց կան նաեւ այլ գոհարներ, ինչպես Ռավելի «Կարգիչը», Գորեգլիի «3 կնոջ հին ուժով» եւ Սկալկոստի «Հունական դարերը» սեսեղծագործությունները», հաղորդագրությունը տարասեփուն առիթով ասել է երգչուհին։

Ավելացնենք, որ «Օմերա Կանադա» համալսարանի այս սարկա հունիստիտուտի միջազգային համարի շնորհիվ եղել է նրա լուսանկարը «Տունարձի ճանաչողություններ» վերահաստիջումը եւ «Իզաբել Բայրադարյանը ծագումն է վերադառնալու իր երաժշտական արմատներին» բացատրությունը։ «Կոմիտասի երգերը հասնում են զբաղեցնում իմ սրտը։ Դրանք բարձրագույն են իրենց եզակի երանգներով եւ ելելներով ազդել այն բոլոր սեսեղծագործությունների վրա, որոնք ես փորձում եմ մեկնաբանել», խոստովանել է նա։

Բոլոր համերգներում իր անզուգական, ազդեցիկ ձայնով հանդես է գալիս աշխարհի արքայի համերգասրահներում երաժշտության սարակության սերունդ ու հոգիները

Սեդա Բեխարյանի բարեգործական ցուցահանդեսը

«Հայկական ակնաբուժության նախագիծ» բարեգործական կազմակերպությունը սեսողության համաշխարհային օրվան նվիրված միասնակց սկսեց «Սոսկվա» կինոթատրոնի սրահում Սեդա Բեխարյանի բարեգործական ցուցահանդեսի բացմամբ։ Գեղանկարչուհին իր 30 յուղաներկ աշխատանքները նվիրել է «Հայկական ակնաբուժության նախագիծին», եւ ցուցահանդես-վաճառքից ստացված ողջ հասույթը տրամադրվելու է սեսողության խնդիրներ ունեցող երեխաների եւ մեծահասակների բուժմանը։

Ներկայացված աշխատանքները ներկին վիճակի դրստուսներ են. գույների բազմազանության կիսասոնորի դասերային արտահայտչաձևերը սեսեղծել են սրամադրությունների մի ամբողջ ցոթա, որ իբրևս է մեղմ ու հանդարտ, ներդառն խաղաղությունը։ Օրվա լույսը, առարկան, դրվագը, կյանքի որեւէ դեթալ համադասախանգեցված է որակալի հոգեվիճակի, նույնիսկ՝ դուս կամ դաս։ Այդ ներկին վիճակները գունային մեծածողության շարք են կազմում։ Ինչպես «Դեղին լույսում», «Կապույտ լույսում», «Սոսկվա լույսում» եւ վերջապես «Լուսինում», կամ «Կապույտ Կոնո», «Վարդագույն Կոնո», «Երկու դեղին այծերով», «Հին բակ՝ դեղին այծերով», «Երկու փոփոկ այծ»։ Սրանցում հիտողության, կյանքի իրական արդված զգացողություն կա, մեթոմ ջերմություն։ «Տներ», «Երկու», «Սոսկվա լույսում», «Բակ. եղանակ» այս կազմների գույների լույսում մեծ անփոփոխված է անցյալ ու ներկա, ներաշխարհային

հային տեսանկյուններ. մեծածողական շարք կան։ Այնպես որ, գնորդն արվեստի լավ գործ ձեռք բերելով, անմիջականորեն կմասնակցի նաեւ բարեգործական այս ակցիային իր հոգեւոր հաշվեմասշտաբում արձանագրելով դրական մի առաջընթաց։

ՀԱՆ-ը իր գործունեությունը սկսել է 1992-ից եւ առողջապահական կրթական բազմաթիվ ծրագրեր է իրականացրել՝ սեղանել է աչքի բարձրագույն հիվանդանոց, ներմուծել է վիրահասական հնոսությունների զարգացման լաբորատորիա։ ՀԱՆ-ի «Լույս հայի աչքերին» ծրագիրը գործում է 2003-ից եւ ուղղված է Հայաստանում ակնաբուժական ծառայությունների բարելավմանը եւ ձեռք բերվող կուրսային կազմակերպմանը։ ԱՄՆ ԱԶԾ-ի (USAID) տրամադրած դրամաբեռնումներով իրականացվել են ընդհանուր զննումներ, խորացված վիրահասություն եւ լաբորատորիա բուժում։ Շուրջ 200.000 մարդ զննվել է 8000-ից ավելի հիվանդ վիրահասվել եւ լաբորատորիա բուժում է ստացել, տրամադրվել է 16.000 ակնոց, հազարավոր բուժաշխատող վերադասարանվել են, բաժանվել են 46.000-ից ավելի սեղեկատու գրքեր։

ՀԱՆ-ի սեսողության օրվան նվիրված միասնակց կրում է ցուցահանդեսի «Հայացք աղապային» խորագիրը։ Ցուցահանդեսի բացմանը խոսք ասաց առողջապահության փոխնախարար Թաթուլ Գալստյանը, USAID-ի սեսորնի դասնակարգ Սեդա Բեխարյանի բարեգործությունը համարեց օռայլ նվիրատվություն։ Ներկա էր ծրագրի հիմնադիր Ռոզեթ Օհանեսյանը։ Նա անդրադարձավ սեսողական խնդիրներին եւ ասաց, որ համաշխարհային վիճակագրության ըսվածներով կուրսային դեղմերի 80 տոկոսն արձանագրվում է 50-ից բարձր տարիքի մարդկանց մոտ, եւ դրանց 75 տոկոսը կարելի է կանխել զննումների միջոցով։ Կուրսությունը համարելով սոցիալական, հոգեբանական, սեսեսական բեռ մարդու եւ հասարակության համար, նա համոզված է, որ յուրաքանչյուր հիվանդի սեսողության բարելավումը ծառայում է այդ նույն հանրության բարելավմանը։

Ցուցահանդեսը վկայությունն է արվեստի ոչ միայն գեղագիտական ազդեցության եւ ուժի, այլեւ՝ սոցիալական-հասարակական դերի։ «Շնորհակալ եմ «Հայկական ակնաբուժության նախագիծին», որ հնարավորություն սկեց կանգնել իր կողմից եւ կազմակերպել այս ցուցահանդեսը, որի մղանակը բարեգործական է, եւ եթե իրականացվի, ես ինձ եւս հոգալ կզգամ», ասաց Սեդա Բեխարյանը։

Պերին. «Կարելի է ասել, որ «Ռուսական խոսքի օրերը» կենսունակ եղան հայկական հոռի վրա եւ դարձան ավանդական։

«Ռուսական խոսքի օրերը» ներառում են ռուսական դասվիրակության անդամների (թատրագեսներ, գրողներ, լրագրողներ) խմբագիրներ) հանդիպումներ ուսանողների, ռուսաց լեզվի ուսուցիչների հետ, գրական երկրներ, Չարենցի ժողովրդական օրերին, Հայաստանում «Լիտերատուրայա զագեսայի» թղթակցական կեթի բացում։

Հայ հանդիսատեսը նաեւ հնարավորություն կունենա դիտելու Յուրի Պոլյակովի «Աֆրոդիտի ծախ կուրծք» ներկայացումը, որի յերմիերան է սեղի ունենալու։

Ռուսական խոսքի օրեր Հայաստանում

Երեկվանցի «Ռուսական խոսքի օրեր» է մեկնարկել Հայաստանում ու կեսի մինչեւ սեթեմբերի 15-ը։ Այդ կառավարությանը հրավիրված աուլիսին ՀՀ մեկնակցի փոխնախարար Դավիթ Մուրադյանն ասաց. «Ռուսական խոսքի նախեսառաջ ամփոփում է ռուսական մեկնակցը, որը միտ հետաքրքրական է մեզ համար։ Այն մեկնակց է հոգր հոգեւոր փորձ, որից ավանդաբար սնվում ենք փոխադարձաբար»։ Ավաճող գործնականորեն դրստուվող իրողություն է. նախորդ տարի «Ռուսական խոսքի օրերին» 3 հրատարակություն էր ներկայացրել ռուսական դասվիրակությունը, դրանք են՝ «Հայկական դասվածներ» ժողովածու, «Հայկական վիդյակը» եւ «Հայկական դոկտրինա» հասոցյակը։ Այս տարի ռուսական դասվիրակությունը ներկա-

Մայրաքաղաքի Մոսկովյան-Մաեսոց փողոցների խաչմերուկում հոկտեմբերին կկանգնեցվի Վիլյամ Մարտյանի արձանը, որը հեղինակել է Բանդակաբուր Դավիթ Երեւանցին։ Այս մասին երեկ «Նովոստի» մամուլի միջազգային կենտրոնում հայտնեց մեկնակցի նախարարության մեկնակցային ֆաղաբականության բաժնի ղեկավար Կարմ Կարանյանը։ Արձանի բացումը սեղի կունենա գրողի 100-ամյա հոբելյանի միջոցառումների շրջանակում, որոնց մեկնակցը եղել է արեւելագրին, իսկ մեկնակց է նախորդ տարի սեսեղծված կառավարական հանձնաժողովը։ Հոբելյանական միջոցառումների առաջնային նախապես երիտասարդ սերնդին Մարտյանի գրական ժառանգությունը ներկայացնելու է. «Չ՛ր Մարտյանը եւ հայության, եւ ընդհանրապես համաշխարհային գրական ժառանգության արժեք է», փաստեց Կարանյանը ու հավելեց, որ հրահանգված է բոլոր հանրակրթական դպրոցներին 2008 թվականի ընթացքում դասարանի անդրադասումը Մարտյանի սեսեղծագործություններին՝ ամենա-

արքեր միջոցառումներով, այդ թվում եւ բաց դասեր կազմակերպելով։ Բուսերի ուսանողների համար էլ սահմանվելու է Վիլյամ Մարտյանի անվան կրթաթոշակ։

«Հայֆես» միջազգային թատրական փառասոնի շրջանակներում թատրախմբերը ներկայացնելու են Մարտյանի գործերի մոսիվներով բեմադրություններ։ Կազմակերպվելու են նաեւ տարբեր ցուցահանդեսներ ու ֆիլմերի ցուցադրություններ՝ Մարտյանի սեսեղծագործությունների հիմնով եւ նրա մասին։

Մարտյանի սեսեղծագործությունների 10 սանուն գիրք է հրատարակվելու, մի ամիսը՝ երկվեզու։ Տեղի կունենա նաեւ գիտաժողով, որին միայն 25 սարտյանագետ է մասնակցելու։ Հոբելյանական միջոցառումների զագաթնակցեն էլ կլինի հոկտեմբերի 10-ին Գաբրիել Սունդուկյանի անվան դեթակական ակադեմիական թատրոնում։

Ի դեղ, միջոցառումներ են կազմակերպվել նաեւ գրողի ծննդավայրում՝ Ֆրեզոյում։

ՍՄՆԱԳ

Գոհար Գալստյան

Հայ մեկնակցի երկնակամարում մարտե եւս մեկ լուսասո։

Կյանքից հեռացված մեծանուն երգչուհի, Ալ. Սոթենիարյանի անվան օմերայի եւ բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնի մեծերգչուհի, ՀԽՍՀ ժողովրդական արքիսոնի, Կոմիտասի անվան դեթակական կոնսերվատորիայի դրոֆեսոր Գոհար Հանքարձանի Գալստյանը։ Օժեսված հազվագյուտ, թավելյա մեցցո-սոպրանոյով, առիմնող, ազդեցիկ բեմական արտաիմով, բարձր դրոֆեսիոնալ հնոսությամբ, նա առաջին իսկ հայերից գրավեց իր իննուորսուն եւ հաստան սեղը հայ վոկալ արվեստի սասղերի՝ Գոհար Գալստյանի, Տաթևիկ Սազանդարյանի, Չարուհի Դուլիսյանի շարքում։

Իր երկարատե եւ հարուստ գործունեությամբ Գոհար Գալստյանը խոր

ակու է գծել ազգային երաժշտական մեկնակցի մեջ՝ կատարելով համաշխարհային, ողա, ինչպես նաեւ ազգային օմերային երգացանկի լավագույն դեթերգրեր՝ Կարմեն, Ամենիս, Էրոլի, Լյուբաւա, Կոնչակովնա, Ալմաստ, Փառանձեմ։

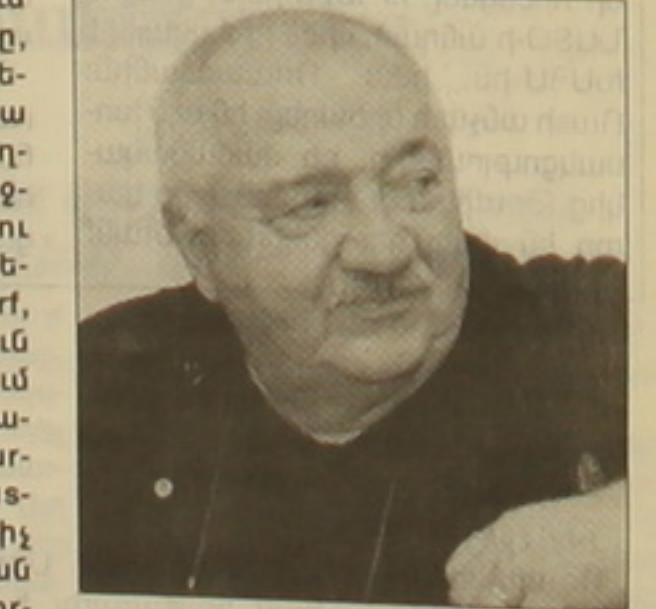
Այսօր դրոֆեսոր Գոհար Գալստյանի սաները երգում են մեր հանրապետության եւ աշխարհի ամենատարբեր բեմերում ու թատրոններում՝ իրենց գործով ու նվիրումով հավերժացնելով մեծանուն երգչուհու գործն ու անունը։

Գոհար Գալստյանի ֆաղաբաղական հոգեհանգիստը սեղի կունենա սեթեմբերի 10-ին, ժամը 12-14-ը, Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության սանը։

Թաղումը Նույն օրը, Երեւանի ֆաղաբային դաթրոնում։

Մտորուան Երեւանում կրեմադրի «Մայաթ-Նովա» օպերան

«Եթե ֆան տարեկանում մարդուն առաջնորդում են զգացմունները, ֆառասունում գաղափարները, սեսակցներն ու նախապատկերը, աղա յոթանասունամյակի շարքին սեսեղծագործող արվեստագետն առաջնորդվում է միայն սեսեղծելու ու մարդկությանը գեղեցիկը մասոցելու ձգտումով։ Անվերջանալի կիրք, սեր, նվիրում, հոգու գեղեցկություն ու երազայնություն», երեկ ԹԳՄ-ում սեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ այսպես ներկայացրեց իր վեստի գաղտնիքն ու առանձնահատկությունը վրացի հայտնի բեմադրիչ Ռոբերտ Մուսուման։ Նրա ծննդյան 70-ամյակին նվիրված սեսեղծագործական երկրոյով ու «Համլետ» ներկայացմամբ (Շ. Ռուսթավելու անվ. ազգային թատրոն) Երեւանում բացվեց շեֆաղիային միջազգային փառասոնը։

Նոյեմբերին Մուսուման արդեն երկար ժամանակով կգա Հայաստան՝ բեմադրելու «Մայաթ-Նովա» օպերան։ «Մրցակցություն Փարազանովի կամ Կարան Ամեմյանի հետ ընդհանրապես չկա։ «Մայաթ-Նովան» Փարազանովի լավագույն ֆիլմն է, որ աչքի է ընկնում գեղեցկությամբ ու գեղագիտական յուրահատկությամբ։ Իհարկե օմերային ժամանակակից տարբեր չենք հաղորդի, սակայն յուրաքանչյուր սեսեղծագործությունը մեզին կհիմնված լինի ազատության գաղափարի վրա։ Սեսեղծագործությունում ցայտուն կերտեմ մեթի բարնություն ու արդիական մոսեսոնում։ Կնեկայացնենք Մայաթ-Նովայի կյանքի երեք հատված։ Պատկերը կարծես արտեր չենք հաղորդի, սակայն յուրաքանչյուր սեսեղծագործությունը մեզին կհիմնված լինի ազատության գաղափարի վրա։ Սեսեղծագործությունում ցայտուն կերտեմ մեթի բարնություն ու արդիական մոսեսոնում։ Կնեկայացնենք Մայաթ-Նովայի կյանքի երեք հատված։ Պատկերը կարծես արտեր չենք հաղորդի, սակայն յուրաքանչյուր սեսեղծագործությունը մեզին կհիմնված լինի ազատության գաղափարի վրա։ Սեսեղծագործությունում ցայտուն կերտեմ մեթի բարնություն ու արդիական մոսեսոնում։

«Երիտասարդ տարիներին ղեցնելովն էի ռուսական թատրոնի ավանդույթներով։ Ներկա էի գեզնում Վախթանգովի անվան թատրոնի գրեթե բոլոր փորձերին։ Ու հենց այդ ժամանակ էլ գիտակցեցի, թե ուր է իմ առաքելությունը։ Թատրոնում ավելի իմնապատկեր եմ, համարձակ եւ այդ զգացողությունն է ինձ օգնում արտել», մի առիթով նեկ էր նա։

Մուսուման նեում է, որ թատրական փառասոնները եւս կարելու են թատրոնի դասիղանման համար։ «Եվրոպական առաջադեմ երկրներում կան բազմաթիվ փառասոններ, որտեղ ներկայացվում են բացառապես Շեֆաղիի սեսեղծագործությունները։ Ողջունելի է, որ Հայաստանում էլ վերջապես կա Շեֆաղիային փառասոն, որն առանձնահատկ նեանակություն կունենա թե ուսանողների, թե սկսնակ դեթասունների համար», ասաց Ռոբերտ Մուսումանը։

BP-ն փակել է Բաֆու-Սուփաս նավթամուղը

Պաստրազից Վրասանի կորուստը՝ 1 մլրդ դոլար

«Բրիթիս փեթրոլիում» (BP) բրիտանական նավթային ընկերությունը փակել է Բաֆու-Սուփաս նավթամուղը, որով աղբյուրական նավթ էր առավելում Վրասան: Այդ մասին լրագրողներին հայտնել է ՌԴ ԱԳՆ ներկայացուցիչ Անդրեյ Նեստերենկոն, խոսելով 74. Օսիայի Պաստրազի սննտական վնասների մասին: Ինտերֆաս գործակալությունը նշում է, որ այդ լուրը երկրի միջազգային հարաբերություններում ոչ BP-ում, ոչ էլ Վրասանում:

Բաֆու-Սուփաս Վրասանի տարածված կառուցված գլխավոր նավթամուղներից մեկն է: Աղբյուր-

ջանը Վրասանի ծովափին միացնող 837 կիլոմետրանոց այդ նավթամուղը կառուցվել է 1990-ականների վերջերին: Նավթամուղը կառուցված է BP-ի, որը նաև Բաֆու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղի բաժնեատերն է:

74. Օսիայի Պաստրազի ժամանակ Բաֆու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղը փակվեց՝ Վրասանի տարածված դրա ղեկավարի մասնաճյուղի 12-ին ընդհատվեց նավթի արտադրումը Բաֆու-Սուփաս նավթամուղով:

Վրացի Պաստրազից Ռուսաստանին մի քանի անգամ ամբաստանել են նավթամուղների ռմբա-

կոծման մեջ, բայց ուս զինվորականները հերքել են այդ լուրերը:

Պաստրազի սննտական վնասների մասին խոսելիս Նեստերենկոն հայտարարել է, որ Վրասանի սննտական կորուստները կազմել են մոտ 1 մլրդ դոլար: Ընդամենը նա վկայակոչել է վրացական կողմի հաշվարկները: Վրասանում տուժել է նաև զբոսաշրջության ճյուղը, նվազել են երկրի արտադրարժեքը:

Ավելի վաղ ՌԴ վարչապետ Վլադիմիր Պուտինը հայտարարել է, որ 74. Օսիայի հակամարտությունից Ռուսաստանի կրած սննտական վնասն անճանաչելի է:

Սառահ Պելինը նախկին ադանդավոր է

ԱՄՆ փոխնախագահության հանրառեպական թեկնածու, Ալյասկայի նահանգապետ Սառահ Պելինը ֆան արուց ավելի հիսնականների կրոնական համայնքի եռանդուն անդամներից մեկն է եղել իր հայրենի Վասիլա ֆաղաֆում, մասնակցել այդ աղանդի ծեսերին ու աղոթներին, կրոնական էֆեսազի՝ զմայլանի մեջ է ընկել, անհողաբաժնի հնչյուններ արձակել, որոնք հիսնականները համարում են «Աստուծոյ»: Այդ մասին CNN հեռուստաընկերությանը տեղեկացրել էր Պելինը: Սառահը է Վասիլա ֆաղաֆի հիսնականների համայնքի առաջնորդը:

Այդ աղանդը հասուկ կարեւորություն է սալիս Սուրբ Դոգով մկրտությանը, որն ուղեկցվում է զանազան կրոնական հույզերով: Հիսնականները մեծ նշանակություն են սալիս Զիսուսի Ս. Դարությանը հաջորդող 50-րդ օրվան: Նրանք համոզված են,

որ Սուրբ Դոգով մկրտելու շնորհիվ հավասարաշալի ստացած ուժը արտաբնական է և զալիս «ուրիշ լեզուներով» խոսելու ունակության մեջ (զլոստոլալիա):

Վասիլա ֆաղաֆի CNN-ի հաղորդած ռեպորտաժում նաև նշվել է, որ Տեղացի հիսնականներն իրենց համայնքն անվանում են «Աստուծոյ վարան», հավաստում են կրոնի բուժիչ դերին, ինչպես նաև «աշխարհի վերջին»:

Հանրառեպական կուսակցության անդամ դառնալուց հետո Սառահ Պելինը ջանացել է շատ չխոսել իր կրոնական նախասիրությունների մասին: Ներկայումս նա Պաստրազի քաղաքում է աշտոնավարում «Աստվածաբանի եկեղեցու» անդամ, բայց Պաստրազում է սեր կաղերը հիսնականների հետ: «Աստուծոյ վարանին» հասցեագրված տեսագրված ելույթում (2008-ի հունիս) Սա-

ռահ Պելինը խոսել է Իրաֆի Պաստրազի մասին. «Աղոթեք մեր զինվորականների՝ շղամարդկանց եւ կանանց համար, որոնք Պաստրազում են հանում արդար գործի: Աղոթեք այս երկրի, մեր ազգային առաջնորդների համար, որոնք Աստուծոյ առաջադրած խնդիրներն են կատարում: Աղոթելիս ղեկ է վստահ լինեմք, որ գոյություն ունեն աստվածային ծագումները»:

Սառահ Պելինը համայնքի անդամներին կոչ էր արել աղոթել Ալյասկայում զագամուղի կառուցման համար: 30 մլրդ դոլարանոց այդ նախագիծը նա համարում է ի վերուս իրեն տրված առաջնություն:

Պելինին փոխնախագահության թեկնածու դարձած Ջոն Մակեյնի քիմում հայտարարում են, թե նա իրեն հիսնական չի համարում, եւ խորհուրդ են սալիս վստահել Սառահի կրոնական դաստիարակության վերաբերյալ նրա հոր Պաստրազիներին:

Տրիդոլիում ստորագրվեց շիա-սուննի համաձայնագիր

Լիբանանի Տրիդոլի ֆաղաֆում սուննի եւ շիա մահմեդական համայնքների առաջնորդները ստորագրել են համաձայնագիր, որը կոչ է անում վերջ դնել արդեն երեք ամիս Երուսաղեմում տեղի ունեցող շիա-սուննի ընթացքում սասնյակ մարդիկ են սպանվել:

Փաստաթուղթը ստորագրել են ալալի եւ սուննի մեկ սասնյակ խմբավորումների առաջնորդներ: Ստորագրման արտադրությունը տեղի է ունեցել Լիբանանի հյուսիսի մուժթի, շիա Մաժբեֆ ալ Շաաֆի նսավայրում, որը հակամարտության հենց սկզբից հանդես էր գալիս միջնորդի դերում: Վեց կեսից բաղկացած համա-

ձայնագիր կոչ է անում հրաժարվել բռնությունից, բախումների զբաղմունքում բանակային ստորաբաժանների տեղաբաժնույն, սահմանում է զաղթականների վերադարձի ժամկետները: Առաջարկվում է ժամանակավոր կայարաններ կառուցել այն անձանց համար, ուն սներն ալվերվել են: Նաև նախատեսվում է փոխհասոցում վճարել Լիբանանի երկրորդ ֆաղաֆ Տրիդոլիում բախումներից տուժած բնակիչներին:

Շիա աղոթքի գործիչներից մեկը խորհրդարանական մեծամասնության առաջնորդ Սաադ Հարիրին տարբեր խմբավորումների հետ մասնակցել է համաձայնագրի նախադրարարմանը: Հաղորդվում է, որ

փաստաթղթի ստորագրման արտադրությունը տեղի է եղել երկրի վարչապետ Ֆուադ Սիմիրում:

Շիա արմատականների «Հզորլալի» խմբավորման առաջնորդ Սալեյ Հասան Նասրալլայից ողջունել է համաձայնագրի ստորագրումը, հայտարարելով, որ նույնպիսի համաձայնագիր ղեկ է ստորագրել նաև Բեյրութում, որտեղ այս տարի շիա-սուննի բախումների հետեանով սպանվել են 80 եւ վիրավորվել 200-ից ավելի անձինք:

Ավելի վաղ՝ օգոստոսի 18-ին «Հզորլալի» հաճության համաձայնագիր էր ստորագրել սուննի արմատական «Սալաֆի» շարժման մի ֆունի խմբավորումների հետ:

Իրաֆից ամերիկյան զորքի մի մասը կտեղափոխվի Աֆղանստան

2009-ի սկզբներին Իրաֆում ամերիկացի զինծառայողների թիվը կնվազի 8 հազարով: Այդ մասին սեպտեմբերի 9-ին հայտարարել է ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը Պաստրազիում ազգային համալսարանում (Վաշինգտոն):

«Նյու Յորք Թայմս» թերթը նշում է, որ Իրաֆում ամերիկյան զորքերի հրամանատար, գեներալ Դեյվիդ Պետրոնը ավելի վաղ Բուշի վարչակազմին էր դիմել մինչև 2009-ի փետրվար Իրաֆից զորքի դուրսբերումը դադարեցնելու խնդրանով: Գեներալի կարծիքով, զորքի վաղա-

ժամկետ դուրսբերումը կարող է Իրաֆում բռնարարների ծավալման Պաստրազի դառնալ: Նախապես ենթադրվում էր, որ արդեն այս տարվա վերջերին ամերիկյան զորքի թվաքանակը կկրճատվի 8 հազարով:

Ներկայումս Իրաֆում մոտ 146 հազար ամերիկացի զինծառայող կա: Դիտորդները նշում են, որ Բուշը Իրաֆում ամերիկյան զորակազմի կրճատման հարցի լուծումը փաստաբան թողել է ԱՄՆ հաջորդ նախագահին, որի Պաստրազի կառուցվածքը տեղի կունենա 2009-ի հունվարի 20-ին:

Իր ելույթում Բուշը հայտարարել է նաև Աֆղանստանում ամերիկյան զորակազմի առաջիկա ավելացման մասին: Այնտեղ ամերիկացի զինծառայողների թիվը կավելանա չորսուկես հազարով:

Բուշը խոսել է նաև աֆղանական բանակի թվաքանակը 120 հազարի հասցնելու մտադրության մասին: Կոալիցիոն ուժերի կողմից Պաստրազի այդ բանակի թվաքանակը ներկայումս, ըստ տարբեր հաշվարկների, 60-76 հազար է: Աֆղանստանում ներկայումս կա մոտ 31 հազար ամերիկացի զինծառայող:

Կենսոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենսոնական բանկի խորհուրդը սեպտեմբերի 9-ի նիստում, որը վարում էր ԿԲ նախագահ Արթուր Զավաղյանը, հաստատեց «Փողերի վաճառման եւ առաքելության ֆինանսավորման դեմ ղայաֆաի ոլորտում ֆինանսական հաստատությունների համար սահմանված նվազագույն ղախանջների վերաբերյալ կանոնակարգը եւ գործարարական փակման Եահառուփ առկայության (բացակայության) վերաբերյալ հայտարարության» ձեւը եւ «Ներդրումային ընկերությունների կողմից իրենց վերաբերյալ տեղեկությունների հրադարակման» կարգը:

Լրացում եւ փոփոխություն կատարվեց «Բանկերի գործունեության կարգավորումը, բանկային գործունեության հիմնական սննտական նորմատիվները» կանոնակարգ 2-ում:

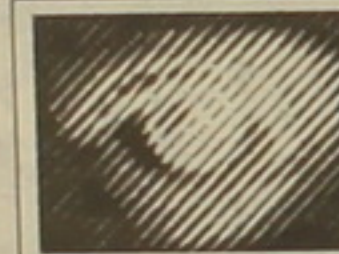
Խորհրդի որոշմամբ «ԱԱԱ ԳՐՈՒՊ» փոխանակման կեսի թիվ 3 մասնաճյուղին արտադրարժեքի առի ու վաճառի իրականացնելու լիցենզիա տրամադրվեց: Ուժը կորցրած ճանաչվեց արտադրարժեքի առի ու վաճառի գործառնություններ իրականացնելու թիվ 711 լիցենզիան:

ԿԲ հաստատվածության հետ կաղերի ծառայություն

ՀՐԱՅՅԱ ՂՈՓԼԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
40-րդ թատերաշրջանի բացումը

Սեպտեմբերի 13-ին - Վ. Շեֆտիլի «Մակբեթ»
Սեպտեմբերի 14-ին - Ա. Նիկոլայի «Սոլոմոնի սիրտ համար»
Ներկայացումների սկիզբը՝ ժ. 19-ին:
Տոմսեր վաճառվում են: Հեռախոս՝ 52-47-23:
Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար
ՀՀ ժողովրդական արտիստ՝ Արմեն Խանդիկյան

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոնը

սեպտեմբերի 2-ից հոկտեմբերի 4-ը
Ներկայացնում է
«ԽՈՐԷԱՅԻՆ ՏԵՂԱԸՆԴՐԵՐ»
խմբակային ցուցահանդեսը
Համադրող՝ Սոնյա Պալասանյան
Բացումը՝ սեպտեմբերի 2-ին, ժ. 17:00-ին
Դիտման ժամերը՝ երկուշաբթի-ուրբաթ՝ 11:00-17:00
Շաբաթ՝ 11:00-15:00

Ուշադրություն

Կազմակերպությանը անհրաժեշտ են գովազդային մեներգերներ: Աճխասավառը գործարարին՝ բարձր տոկոսադրույններով: Ազատ աշխատատեղի: Աճխասանային փորձն ու լեզուների իմացությունը ցանկալի է: Մասնատանների համար կարող եք գնագահարել 54-89-36 հեռախոսահամարով:

ՀՀ կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է, որ արժույթային Եուկայում ձեւավորվել են հետեյալ արտադրությունների միջին փոխարժեքները. 09.09.2008 թ.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտադրություն	Միջին փոխարժեք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	302.82
EUR	1	ԵՎՐՈ	428.58
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	11.85
GEL	1	Վրաց. լարի	214.77

ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ բնապաշտպանության նախարարության ՀՀ ցույցի տեսչության կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ցույցի օրենսդրության համաձայնությամբ 07.09.08 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների ղախանջների համաձայն, նախկին ՀՀ Գեղարտուրդի մարզի «Գաղաթ» ՊՈՒԿ-ին ուղարկված նախագահական կառավարման գործակալության կողմից ստորագրված կառավարման համաձայնագրի համաձայն՝ 120,0 հա - 46,3 լ/կ, Գաղաթի համաձայն՝ 275,0 հա - 106,1 լ/կ, Օրկազարդի համաձայն՝ 82,0 հա - 32,0 լ/կ, Գաղաթի համաձայն՝ 407,0 հա - 157,0 լ/կ, Աստուծոյի համաձայն՝ 360,0 հա - 100,4 լ/կ եւ Լանջարքու համաձայն՝ 171,0 հա - 66,3 լ/կ ցույցերի քաղաքացիական քաղաքացիների նախագծերը:
Քոլոր շախմատի անձինք, ուլիկ կանգնած ծանոթանալ նախագծի նախնական տարբերակը, կարող են աճխասանային օրենքի ժամը 17:16-ը դիմել ՀՀ ցույցի տեսչության կառավարման գործակալության (տեսչան կառավարման) 3-րդ հարկ, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):
Հաստատվածության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակը լսումը տեղի կունենա 2008 թ. սեպտեմբերի 16-ին, ժամը 16-ին կառավարման 3-րդ հարկ, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):
ՀՀ ցույցի տեսչության կառավարման գործակալություն

Հայտարարություն
Սեպտեմբերի 11-ին, ժամը 11-ին ՀՀ բնապաշտպանության նախարարությունը, ֆաղաֆի Օլյա Բալայանը, Գեղարտուրդի մարզի Պաստրազի կազմակերպում են հաստատված կանոններ՝ ՀՀ Գեղարտուրդի մարզի, Երուսաղեմում կառավարման գործակալության կողմից ստորագրված կառավարման համաձայնագրի համաձայնությամբ ստորագրված կառավարման ցուցակի միջոցով վրա աղոթքության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերի կարելի է ծանոթանալ Ի. Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

Հայտարարություն
Սեպտեմբերի 17-ին, ժամը 11-ին ՀՀ բնապաշտպանության նախարարությունը, ֆաղաֆի Ս. Ասրադյանը, Գյումրու ֆաղաֆաթառնը կազմակերպում են հաստատված կանոններ՝ ՀՀ Գեղարտուրդի մարզի Ի. Սեւանի կենտրոնական հիվանդանոցի հարակից հասցեում նախատեսվող հյուսանոցային համալիրի ցրգակ միջավայրի վրա աղոթքության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերի կարելի է ծանոթանալ Ի. Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

Հայտարարություն
Սեպտեմբերի 16-ին, ժամը 11-ին ՀՀ բնապաշտպանության նախարարությունը, «Երկրորդ Վ.Կ.Գ.» ՍՊԸ, Երեւանի ֆաղաֆաթառնը կազմակերպում են հաստատված կանոններ՝ Արմաղի մարզի, Ի. Երեւանի Մաղաթարի խմբի 41 հասցեում նախատեսվող բուժական քաղաքացիական կառավարման համալիրի ցրգակ միջավայրի վրա աղոթքության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերի կարելի է ծանոթանալ Ի. Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

Հայտարարություն
Սեպտեմբերի 16-ին, ժամը 11-ին ՀՀ բնապաշտպանության նախարարությունը, «Երկրորդ Վ.Կ.Գ.» ՍՊԸ, Երեւանի ֆաղաֆաթառնը կազմակերպում են հաստատված կանոններ՝ Արմաղի մարզի, Ի. Երեւանի Մաղաթարի խմբի 41 հասցեում նախատեսվող բուժական քաղաքացիական կառավարման համալիրի ցրգակ միջավայրի վրա աղոթքության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերի կարելի է ծանոթանալ Ի. Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

